

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/980,Otwarcie-wystawy-Harcerskie-dekady-Lodz-12-stycznia-2007-r.html>
07.03.2026, 14:16

Otwarcie wystawy „Harcerskie dekady” – Łódź, 12 stycznia 2007 r.

12.01.2007

Wystawę przybliżającą historię ruchu harcerskiego w latach 1944-1996 przygotowała Komenda Chorągwi Łódzkiej ZHP wraz z Muzeum Tradycji Niepodległościowych, przy współpracy Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Łodzi.

Można ją oglądać od 12 stycznia do 28 lutego 2007 r. w Muzeum Tradycji Niepodległościowych przy ul. Gdańskiej 13 w Łodzi.

W dniu otwarcia wystawy, 12 stycznia o godz. 17,00 z wykładem pt. >„Starzy” i „młodzi” – polityka władz komunistycznych i aparatu bezpieczeństwa wobec harcerstwa łódzkiego w latach 1957-1964< wystąpił Grzegorz Nawrot, pracownik Oddziałowego Biura Edukacji Publicznej IPN w Łodzi.

Serdecznie zapraszamy.

Wystawa pokazuje przełomy w harcerstwie w kontekście sytuacji politycznej w Polsce w latach 1944-1996. Na 50 planszach i wielkoformatowych fotogramach autorzy pokazali koleje losu polskiego harcerstwa, poczynając od radości po odzyskaniu wolności w latach 1944-1945 i spontanicznego wyjścia z podziemia, poprzez lata bezwzględności stalinizmu i próby przekształcenia harcerzy w pionierów według radzieckiej sztancy. Nie zabrakło informacji o niepokornych z okresu „drugiej konspiracji”, którzy za swoją działalność skazywani byli niejednokrotnie na długoletnie więzienie. Gorący październik 1956 r. był asumptem do równie gorącego dla harcerstwa grudnia, wtedy to na Zjeździe Łódzkim powróciły tradycyjne wartości, krzyż, lilijka i prawo harcerskie. W wyniku popaździernikowej odwilży do pracy z młodzieżą powrócili doświadczeni, przedwojenni instruktorzy wraz ze swoimi przywódcami Aleksandrem Kamińskim, Stanisławem Broniewskim – „Orszą” czy przybyłym wprost z łagru Józefem Grzesiakiem – „Czarnym”. Odwilż skończyła się już wiosną 1958 r., kiedy z funkcji przewodniczącego Naczelnej Rady Harcerskiej, a następnie z udziału w pracach ZHP zrezygnował Aleksander Kamiński. Jego dramatyczny apel skierowany do instruktorów zaowocował pozostaniem dużej grupy działaczy w szeregach organizacji. To oni przez lata pracowali bezpośrednio z młodzieżą, ucząc ją gorącego patriotyzmu i wpajając jej uniwersalne wartości. Przez lata partia komunistyczna dążyła do coraz ściślejszego podporządkowania sobie harcerstwa. Władze ZHP ulegały naciskom, efektem była fasadowość działań, dyspozycyjność, podejmowanie narzuconych działań bez głębszej myśli wychowawczej. W wielu jednak środowiskach kontestowano oficjalny nurt życia ZHP, młodzież świętowała 11 listopada, 3 maja, chodziła na wycieczki, uczestniczyła w biwakach, obozach. W połowie lat 70. niektóre środowiska współpracowały z tworzącą się opozycją demokratyczną. Powiew gorącego sierpnia 1980 r., ferment w harcerskich szeregach, przeblask nadziei zostały przygniecione wojskowym butem stanu wojennego. Lata osiemdziesiąte to korzystanie częstokroć z zasady, że jeśli dla świętego spokoju będzie się uczestniczyć w oficjalnych działaniach, to nikt się nie będzie „czepiał” i będzie można robić swoje. Wybuch wolności 1989 r. to z jednej strony okres radosnych przemian i powrót do tradycyjnych wartości i form pracy, z drugiej rozbięcie ruchu harcerskiego na kilka organizacji. Wystawę wieńczy powrót – po 50 latach – Związku Harcerstwa Polskiego do struktur

światowego skautingu.

Dla potrzeb ekspozycji wykorzystano nowoczesne środki przekazu, oprócz fotogramów i paneli można oglądać eksponaty z czasów, którym poświęcona jest wystawa. Ponadto zainteresowani mogą wysłuchać relacji mówionych, korzystając z umieszczonych w salach ekspozycyjnych telefonów pochodzących z minionych epok. O swoich przeżyciach opowiada m.in. uczestnik „drugiej konspiracji”, więziony za swoją działalność Ryszard Jakubowski, twórca organizacji „Orlęta”. Na wystawie pokazano również nigdy nie publikowane dokumenty, pochodzące z zasobów IPN.

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

